

Oređownik Samorządu

Organ Związku Gmin
Województwa Śląskiego

Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie
Opłata poczt. opłacona ryczałtem
Telefony: Katowice 21-47

Wychodzi 10-go i 25-go dnia miesiąca.
Redakcja i Administracja: Katowice Poczta 16/II.
Redaktor: Stanisław Kuhnert,
Syndyk Związku Gmin Woj. Śl.

Ogłoszenia: Jednołamowy wiersz
milim 50 gr Przed tekstem 1 zł za
wiersz mm. Rach. w P. K. O. 304227

Nr. 4 i 5.

Katowice, 25 lutego i 10 marca 1930 r.

Rok VI.

Ubezpieczajcie się w Towarzystwie Wzaj. Ubezpieczeń

wszelkich informacji udzielamy

Katowice, ulica Sokolska 9 :: Telef. 21-76

Poszukuje się zdolnych agentów.

„SNOP”

Marjan Namysł, budowniczey, Katowice.

Celowe oszczędzanie ku wzmoczeniu ruchu budowlanego oraz tworzeniu nowych mieszkań.

Od Redakcji: Budowniczey p. Marjan Namysł, mieszkający w Katowicach przy ul. 3 Maja nr. 11, nadesłał nam drugi artykuł p. t. „Środki zapobiegawcze nędzy mieszkaniowej, wzmoczenie ruchu budowlanego i „celowe oszczędzanie“ ku stworzeniu własnych mieszkań“.

W pierwszej części tegoż artykułu p. Namysł omawia przyczyny obecnej nędzy mieszkaniowej, któremu to zagadnieniu poświęconych było kilka artykułów w poprzednim numerze naszego pisma. Zwraca p. Namysł też uwagę na błędy obecnej ustawy o ochronie lokatorów. Zarządom gmin zaleca autor bardzo oględną politykę terenową i podkreśla konieczność zestandaryzowania do pewnego stopnia poszczególnych części budowli, podkreślając potrzebę zaprowadzania w budowlach jednolitego rozmiaru drzwi i okien, jakoteż i ubikacji.

Przechodząc następnie do właściwego tematu, t. j. do omówienia „celowej oszczędności“, p. Namysł jest zdania, że zbieraniem tychże oszczędności zająć się winny nasze Komunalne Kasy Oszczędności, a dalej wywodzi co następuje:

„Chciałbym jednakowoż wpierv jeszcze zaznaczyć, że pożądanemby było, aby w tym wypadku Komunalne Kasy Oszczędności porozumiały się z od-

powiednimi budowniczymi architektami, którzyby opracowali pewną ilość projektów na domki, tak, iżby każdy oszczędzający znalazł projekt odpowiadający swemu upodobaniu. Nie możemy bowiem dopuścić, a leży to w interesie miast, wzgl. gmin, aby pobudowano rozmaite możliwe i niemożliwe architektonicznie budynki.

Przechodzę teraz do najważniejszej kwestji, a mianowicie sfinansowania tych budynków. Na jakąś pożyczkę zagraniczną nie mamy się co oglądać, a pomoc państwowa nie może rozwiązać zagadnienia w sposób momentalnie zaradzający w katastrofalnej wprost sytuacji. Pomóc musimy tu sobie przede wszystkim sami, to znaczy, samo społeczeństwo w tem przeświadczeniu, że sfery rządowe i samorządowe udzielą swej pomocy choćby już tylko samym faktem złagodzenia niektórych przepisów obecnie obowiązujących, a komuny przez doprowadzenie kanalizacji, wody i światła na tereny pod budowlę przewidziane.

Wychodząc z założenia, że nie każdy posiadać może dom własny, gdyż dochód jego nie pozwala mu na oszczędności tego rodzaju, myślę tutaj nie tylko

Paweł Fr. Wieczorek

Katowice

ul. Zamkowa 26/28. Telefon 740 i 2067.

Wapno - Cement - Żwir - Gips

Rury kamionkowe i cementowe

Flizy ścienne i posadzkowe

S. Percik Król. Huta
Zakład szklarski, oprawa obrazów, ram i luster
ul. Wolności 6 - telefon 423.

o domkach jednorodzinnych, lub kilkurodzinnych, ale również i o własnych mieszkaniach w domach większych, powiedzmy w koszarach domowych. Chcę bowiem z góry uniknąć, aby projekt celowego oszczędzania zraził sobie warstwę tych wszystkich, których niestać na większe oszczędności, a którzy przynajmniej z czasem zaoszczędzić sobie mogą choćby na mieszkanie własne.

Jeżeli dalej będę mówił o mieszkaniu własnym, to mam tu na myśli kombinację tego rodzaju, że zbierze się kilkunastu, a może i kilkudziesięciu oszczędzających, którzy kolektywnie oszczędzając, wspólnymi oszczędnościami i wspólnymi spłatami wystawią dom mieszkalny o kilku, wzgl. kilkunastu, lub nawet kilkudziesięciu mieszkaniach. Właściciel takiego mieszkania w stosunku wartości tegoż mieszkania do całego domu ma udział, wzgl. jest współwłaścicielem domu, w którym to jego mieszkanie się znajduje.

Byłaby to wedle mego zdania partja takich oszczędzających, którym możliwe jest oszczędzanie najniższych stawek.

Jako następną partję uważałbym tych oszczędzających, którzy powiedzmy we czworo budują sobie dom dwupiętrowy, czterorodzinny. Dalszą partją byłaby ta, w której zawsze dwóch oszczędzających buduje sobie wspólny dom jednopiętrowy, w którym parter należałby do jednej, a piętro do drugiej rodziny, jak również jest możliwą kombinacja obu mieszkań na parterze z dodatkiem dalszych ubikacyj na rozbudowanym poddaszu.

Do najwyższej partji należałoby ci oszczędzający, których stać na pobudowanie domku własnego, o ilości ubikacji wedle możliwości oszczędnościowych.

Przechodzę teraz do właściwej treści mego referatu, a mianowicie do przedstawienia sposobu, w jakim odbywać się winno to „celowe oszczędzanie“.

Kardynalnym warunkiem celowego oszczędzania musi być przede wszystkim jasne i konkretne obliczenie swoich sił finansowych w stosunku do rozmiarów, mającego się wybudować domu, lub choćby mieszkania.

Wtedy dopiero nastąpić może oszczędzanie, składanie w Kasach Oszczędności w wysokości i ratach umówionych na specjalne konto budowlano-oszczędnościowe.

Zasadniczo poza oszczędzaniu przynajmniej 25% sumy ogólnych kosztów budowy wraz z parcelą, ma oszczędzający możliwość uzyskania z danej Kasy Oszczędności przydziału pożyczki taryfowo przewidzianej we formie długoterminowego kredytu hipotecznie zapewnionego, którego spłata odbywać się będzie nieprzerwanie we formie składanych dotąd oszczędności, jak i pożyczki. Opierając się bowiem

na wzorach i doświadczeniu zagranicy, zaleca się oszczędność; oprocentować możliwie nisko, przez co automatycznie niskimi muszą być odsetki włącznie amortyzacji za spłatę długu.

Sposób oszczędzania i uzyskanie po jakimś czasie prawo do kredytu, który właściwie nazwaćby trzeba długoterminowym kredytem personalnym z dodatkowym ubezpieczeniem hipotecznym. Z tego też powodu przy udzielaniu kredytu winny znaleźć miejsce również wszystkie te pewności, których używa się przy zwykłych transakcjach kredytu personalnego.

Nie mam na myśli propagowanie jakiegobądź spółdzielni budowlanej lub banku oszczędnościowego, lecz proponuję jedynie urządzenie specjalnych kont oszczędnościowych w Komunalnych Kasach Oszczędności, powinny się łączyć dajmy na to pod egidą związku banków komunalnych, w jedną całość, aby stworzyć konieczną dla sprawy całej kolektywność.

Mówię o koniecznej kolektywności w oszczędzaniu, gdyż przy jednostkowym oszczędzaniu sprawa nie dałaby się przeprowadzić. Jeżeli uda nam się w pierwszym roku zdobyć chociażby 200 reflektantów, którzyby zdobyli się na oszczędzanie miesięcznie powiedzmy po 150 zł., to w pierwszym roku nie uwzględniając odsetek i przyrostu kapitału, stałaby do dyspozycji kolektywnie już kwota, wynosząca $200 \times 12 \times 150$, czyli okragło 360.000 zł! która to suma wystarczyłaby już na wybudowanie nawet kilkunastu domów.

Naprowadzam ten przykład dlatego na samym wstępie, gdyż mam zamiar odnośnie do tego przykładu omówić kwestję oprocentowania wkładek i kwestję odsetek za spłatę otrzymanego na dom kredytu. Chodzi bowiem o to, aby przy koniecznej kolektywności nie mieszkali jedną tańc kosztem drugich. Byłoby bowiem niesprawiedliwością, gdyby jeden z reflektantów otrzymał przez 5 lat niskie oprocentowanie swoich wkładek jedynie dlatego, aby ktoś inny, który dajmy na to już w drugim roku otrzymał dom, miał umożliwione niższe spłaty.

Zorganizowanie celowego oszczędzania rozumiem w ten sposób, że każdy z reflektantów zawiera z odnośną Kasą Oszczędności umowę, że wedle stałych miesięcznych lub kwartalnych stawek zobowiązuje się wedle dajmy na to chwilowo 3 taryf, a mianowicie w przeciągu 9 lub 12, wzgl. 15 lat pewną z góry umówioną kwotą zaoszczędzić. Kwota, która ma być zaoszczędzoną, musi być wyrażoną z powodów technicznych w okrągłych tysiącach. Miesięczne lub kwartalne wkłady ustala się wedle z góry znanych reflektantowi tabel, odnośnie do wybranej przez niego taryfy 9, 12 lub 15-letniej.

„PRAD”

P. Tschentschel - Katowice, Szopena 7 Tel. 567

wykonywa wszelkie prace w zakresie elektrotechniki wchodzące. — Dostawa materiałów elektrotechnicznych. — Bezplatne wypracowanie kosztorysów. — Ceny bardzo przystępne. —

Miesięczne wpłaty muszą zawierać:

1) taką kwotę oszczędnościową, która konieczną jest do osiągnięcia w umówionym kontraktowo czasokresie kontraktowej sumy z dodatkiem odsetek i przyrostu kapitału;

2) jednorazową dopłatę na stworzenie funduszu rezerwowego i na pokrycie ewentl. kosztów z zawarciem kontraktu powstałych (jednorazowych);

3) dodatek na koszty administracyjne Kas Oszczędności;

4) dodatek na ubezpieczenie na wypadek śmierci oszczędzającego.

Ustala się zatem z góry kwotę, która miesięcznie musi być wpłaconą, a obliczenie procentu i przyrostu kapitału daje nam możliwość wypośredkowania, ile miesięcznie płacić musimy, aby otrzymać po upływie kontraktowego czasokresu sumę kontraktową.

(Dokończenie nastąpi.)

Zjazd przedstawicieli powiatowych związków komunalnych.

W dn. 23 i 24 lutego r. b. obradował w Warszawie VII zjazd przedstawicieli powiatowych związków komunalnych, zorganizowany przez Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego. W zjeździe wzięło udział 335 przedstawicieli, reprezentujących 203 powiatowe związki komunalne na ogólną liczbę 247 należących do organizacji Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego, oraz 137 zaproszonych przedstawicieli władz rządowych i instytucji społecznych. Przedmiotem obrad zjazdu, które toczyły się w sekcji ogólnej i gminnej, poza sprawozdaniem z działalności Zarządu i Rady Zjazdów w 1929 r., oraz referatem p. J. Beka o metodach i wzorach działania powiatowych związków komunalnych w r. 1929, było zagadnienie zasadniczego typu gminy wiejskiej w Polsce (referat p. Dr. M. Z. Jaroszyńskiego) oraz sprawa szkolnictwa powszechnego (ustrój, budowa i finansowanie budowy szkół powszechnych — referat p. A. Bogusławskiego).

W imieniu Rządu zjazd powitał Pan Minister Spraw Wewnętrznych Józefski, który między innymi podkreślił, iż trudności gospodarcze obecnej chwili wymagają wyteżonej pracy i zdecydowanej dążności do przetrwania tego okresu, a ze swej strony uczyni wszystko, by ułatwić zadania samorządom i wziąć w obronę ich słuszne postulaty, natomiast od samorządów oczekuje inicjatywy w kierunku usprawnienia administracji związków komunalnych w oparciu ich gospodarki o zasadę zdrowo pojętej oszczędności.

W wyniku dwudniowych obrad zjazd uchwalił szereg wniosków, między innymi zalecił związkom

komunalnym, aby powstrzymywały się od nowych przedsięwzięć, zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, któreby pociągały za sobą konieczność nowych wydatków, oraz ażeby we wszystkich dziedzinach pracy wprowadziły jaknajdalej idącą oszczędność.

W sprawie zasadniczego typu gminy wiejskiej w Polsce zjazd wypowiedział się jednomyślnie za utworzeniem gminy jednolitej, która z reguły będzie zbiorową, zdolnej do wypełniania istotnych zadań w dziedzinie administracji samorządowej i państwowej, przyczem przejście od gmin jednowiązkowych w województwach południowych i zachodnich odbywać się powinno stopniowo przez stworzenie nadbudowy nad gminą ściśle miejscową.

W związku ze sprawą szkolnictwa powszechnego zjazd powziął szereg rezolucyj, między innymi: 1) zniesienie samorządu szkolnego i przeniesienie dotychczasowych jego uprawnień na samorząd terytorjalny, 2) pozostawienie obowiązku budowy szkół powszechnych gminom, które powinny otrzymać uprawnienie do opodatkowania się na rzecz budowy szkół powszechnych oraz do zużytkowania na ten cel świadczeń naturalnych ludności, 3) dla usprawnienia budownictwa szkolnego powiatowe związki komunalne winny objąć kierownictwo techniczne budowy oraz skoncentrować fundusze na cele budowy szkół powszechnych.

W wyborach uzupełniających do Rady Zjazdów weszli: 1) z grupy ogólnej: dr. M. Jaroszyński, Tadeusz Kłos, Waclaw Gajewski; 2) w kołach przedstawicieli województw: z wojew. lubelskiego — F. Lechnicki, R. Wnuk, z woj. poleskiego — J. Osmołowski, Dunin-Markiewicz, z woj. krakowskiego — W. Hyla, St. Zajaczek, z woj. nowogródzkiego — p. Malski, J. Czarnocki, z woj. wołyńskiego — A. Hermaszewski, J. Podstrzygacz.

Dwudniowe obrady zjazdu zamknął o godz. 19 min. 30 krótkim przemówieniem prezes Rady Zjazdów p. Józef Bek.

KUNO SCHÜTZ

(dawn. Juliusz Schütz)

Przedsiębiorstwo do budowania ulic i robót podziemnych

Katowice, ul. Drzymały 3.

Telefon 14-35.

Poleca się do wykonywania robót w zakresie tego zawodu wchodzących.

Spis gmin,

które zrezygnowały z resztek miesięcznych poniżej 1 zł. z udziału swego w podatku dochodowym i dodatku komunalnym.

Powiat Bielski. Bielsko, Bystra, Dziedzice, Międzyrzecze Górne.

Powiat cieszyński. Kaczyce, Kozakowice Górne, Mnisztwo.

Powiat katowicki. Bytków, Janów, Kłodnica, Kochłowice, Kończyce, Mała Dąbrówka, Mysłówice, Siemianowice Śl., Szopienice, Welnowiec.

Powiat lubliniecki. Boronów, Droniowice, Kalina, Kokotek, Lubliniec, Pawonków, Rusinowice, Solarnia.

Powiat pszczyński. Bijasowice, Bzie Dolne, Chełm, Cielmice, Czarków, Frydek, Goczalkowice Górne, Imielin, Jankowice, Kopciowice Krasowy, Kryry, Łaziska Średnie, Panewnik, Pawłowice, Piotrowice, Poręba, Rudziczka, Tychy, Wisła Wielka, Wesoła, Wola, Wiry, Zawiesz.

Powiat rybnicki. Biertułtowy, Boguszowice, Czernica, Gierałtowice, Godów, Gorzyczki, Gotartowice, Jastrzębie Dolne, Kłokocin, Knurów, Łyski, Mszana, Niedobczyce, Niewiadom Górny, Osiny, Olza, Paniówki, Piece, Pietrzkowice, Przyszowice, Radlin, Rydułtowy, Sumina, Wilchwa, Wodzisław, Zamysłów, Zwonowice, Żory.

Powiat świętochłowicki. Dąbrówka Wielka, Godula, Kamień, Królewska Huta, Lipiny, Nowe Hajduki, Orzegów, Szarlej, Świętochłowice, Wielkie Piekary, Wielkie Hajduki.

Powiat tarnogórski. Bobrowniki, Boruszowice, Lisowice, Radzionków, Świerklaniec, Tarnowskie Góry.

Tempo życia gospodarczego a komunikacja.

Jeżeli jest w Europie państwo, które na swoim własnym organizmie ma możność nieomyślnej obserwacji zależności struktury i tempa życia gospodarczego od komunikacji, to państwem tem niewątpliwie jest Polska. Polityka komunikacyjna byłych trzech zaborców, której działalność opierała się przeważnie na przesłankach natury militarnej, stworzyła właśnie jaskrawą różnorodność nasycenia komunikacyjnego, którą widzimy w naszym odrodzonym państwie. O ile bowiem b. zabór pruski rozporządza ca. 5.200 km., b. zabór austriacki ca. 4.000, to już b. Królestwo Kongresowe ma ca. 4.400 km., a ziemię wschodnie Rzeczypospolitej tylko 3.000 km. Jeszcze jaskrawiej uwidoczni się ta różnica, gdy obliczyć ilość kilometrów linii na 100 km² powierzchni. Widzimy tu, że Śląsk posiada sieć 17—18 km., Po-

morze i Poznańskie 9—10 km., okręg krakowski 6—7 km., lwowski 5—6 km., a cała połać środkowa i wschodnio-północna kraju, Łódź, Warszawa, Białystok, Nowogródek, Wilno już tylko 3—4 km., zaś południowa — zaledwie poniżej 3 km., a należą do niej okręgi rolnicze — Kielce, Lublin, Wołyń.

Gdy teraz z kolei przystąpimy do porównania dynamiki życia gospodarczego w zależności od gęstości i sprawności komunikacyjnej, to od razu rzuci nam się w oczy ta zależność nie tylko pod względem zwiększonych świadczeń w postaci sum na bilety, bagaż, przewóz towarów, poczty, ale również i na zwiększone tempo życia gospodarczego tych okolic.

Biorąc za podstawę tego życia dzielnice, obdarzone najgęstszą siecią kolejową, a więc Poznańskie, Pomorze i Śląsk, jako zbliżone do normalnych euro-

TOMASZ PTAK,
nadszefretarz miejski, Lubliniec.

Wędrowka po Lublińcu.

VI.

Niedaleko od zakładów miejskich położona jest Przędzalnia wraz z zabudowaniami, domem administracyjnym, wylami i domami mieszkalnymi. Jest to własność francuska i stanowi filię fabryki tego rodzaju w Częstochowie. Dyrektorem fabryki jest francuz p. Meillasoux, młody, energiczny człowiek, władający dobrze językiem polskim. Konjunktura dla fabryki jest obecnie pomyślna, to też zatrudnia do 800 robotników, pracujących na dwie zmiany, a kiedy niekiedy i na trzy. Stosunki w fabryce za dawniejszego dyrektora śp. Lustringera były pod względem narodowościowym nader opłakane, albowiem dominującą rolę odgrywał tutaj żywił niemiecki. Brzmi to paradoksalnie ze względu na właścicieli, sympatycznych naszych sprzymierzeńców francuskich, nieprawdaż, ale, niestety, tak w istocie było. W głowie pomieścić się nie może, jak nasi rycerscy przyjaciele mogą obok siebie cierpieć przedstawicieli tego narodu, z winy którego w czasie wojny światowej poległo setki tysięcy najlepszych synów pięknej Francji, spustoszonej i zrujnowanej przez dziki najazd nowoczesnych hunów teutońskich. Dużo co prawda zaszło zmian od czasu przejścia kierownictwa fabryki w ręce obecnego sympatycznego dyrektora p. Meillasoux w kierunku obsadzenia stanowisk przez fachowców Polaków i nasi rodacy, jak pp. Michalik, Lessel, Łata, Mazurek itd. dosadnie udowodnili naszym sprzymierzeńcom, że twierdzenie Niemców o ich niezastępczości jest tylko

pustym frazesem. Wiele atoli, bardzo wiele jest jeszcze do zmeinienia, wszak kierownicze stanowiska w ruchu zajmują jeszcze Niemcy, jak n. p. jeden z tych panów z fabryki w Opolu przez robotników na t.... wywieziony. Drugi zaś, aczkolwiek z Poznańskiego pochodzący, posługuje się w stosunku do robotników tylko językiem niemieckim. W skład personelu biurowego wchodzi, z małymi wyjątkami, także Niemcy. Tego już wcale pojąć nie można, wszak mamy całe zastępy inteligentnych Polaków, władających językiem francuskim i niemieckim a pod względem wiedzy biurowej stoją oni napewno wyżej od niemieckich urzędników fabryki. Mamy pełne zaufanie do Szanownego dyrektora p. Meillasoux, że pod tym względem gruntowną zaprowadzi remedium. (Ce n'est que le premier pas qui conte.)

Przypadek chciał, że po pewnym czasie znalazłem się znów w okolicy Przędzalni. Była pora pierwszej zmiany. Na odgłos syreny fabrycznej szare masy robotników i robotnic zaczęły wychodzić bramą t. zw. „portjerni“ i jak zwykle w takich okolicznościach potworzyły się na ulicy grupy i grupki, żywą pomiędzy sobą prowadząc dyskusję. Gubiłem się w domysłach, nad czym się w tak ożywiony sposób brać robotnicza rozmowa, aż tu wnet miałem zagadkę rozwiązana. Widzę bowiem, jak jeden z robotników z kieszeni wyciąga „Polskę Zachodnią“ i swoim współtowarzyszom coś odczytuje. Dyskretnie zbliżam się do tej grupki robotników i jakkolwiek nieprzyzwoicie jest kogoś podsłuchiwać, żyłka moja „wędrowca“ skrupuły te przemogła tak, że wreszcie wszystko słyszeć mogłem, co sobie pomiędzy sobą opowiadali.

(Ciąg dalszy nastąpi).

JÓZEF LEUSCHNER - KATOWICE

ul. Wandy 35 — Telefon 742.

Przedsięb. dla robót brukarskich i podziemnych

Wykonanie wszelkich robót drogowych i kanalizacyjnych oraz żwirowanie szos

Specjalność:

Brukowanie ulic systemem zalewania.

pejskich, widzimy że cena ziemi, a więc miernik za-
możności, postępuje równolegle (niezal. od stopnia
inwestycji rolnych) ze stopniem gęstości sieci. W
tym samym niemal stosunku przedstawia się ren-
towność majątków ziemskich, co, pomijając wzmian-
kowane udoskonalenia, w dużej mierze zależy od
łatwego i taniego zbytu produktów rolnych.

Czem jest komunikacja dla przemysłu i handlu
— nie trzeba się szeroko rozwodzić. Bogactwa na-
turalne marnieją bezużytecznie, ludność z braku
pracy emigruje, handel suchotniczy, niemal uwstecz-
nienie życia — oto obraz tych skupowisk ludzkich,
pozbawionych dobrodziejstwa komunikacji.

W zrozumiałej dążności do zaspokojenia tej ży-
wotnej potrzeby ludności, rządy nasze specjalną pie-
czołowitością otaczały kolejnictwo. Z tą samą zro-

zumiałą dążnością występuje całe społeczeństwo,
aby do całokształtu prac dołączyć swoją inicjatywę.
Przoduje w tem Poznań. Międzynarodowa Wystawa
Komunikacji i Turystyki, jaka zostanie otwarta
6-go lipca r. b. w Poznaniu, przedstawi zwiedzają-
cym właśnie ten całokształt zagadnień komunikacyj-
nych w szerokim zakresie. Bo dziś komunikacja —
to nie tylko kolejnictwo, lecz trakcja spalinowa, że-
gluga i lotnictwo. Międzynarodowa Wystawa bę-
dzie miała tę wielką przed narodem zasługę, że w
systematycznym przeglądzie wyodrębni ten wielki
dział gospodarki, porówna go z zagranicą, da impuls
całemu pomocniczemu przemysłowi polskiemu
i pchnie całe to zagadnienie na tory łączności Polski
z całym światem cywilizowanym.

*

Kongres Komunikacji Autobusowej podczas M. W. K. T.

Z szeregu kongresów i zjazdów, które odbędą
się w Poznaniu podczas trwania Międzynarodowej
Wystawy Komunikacji i Turystyki, na szczególną
uwagę zasługuje Kongres Komunikacji Autobusowej.
Inicjatywę zorganizowania tego kongresu podjęły
związki przedsiębiorstw autobusowych, skupiające
w swoich szeregach olbrzymią większość właścicieli
autobusów. Ostatnio sprawa ta była omawiana na
zebraniu Wielkopolskiego Związku Przedsiębiorstw
Autobusowych, który będzie gospodarzem kongresu.
Dokładny termin tego kongresu ustalony będzie w
najbliższym czasie. Na program złożą się kilkudnio-
we obrady techniczne i zwiedzanie M. W. K. T.

Repertuar Teatru Polskiego w Katowicach

od dnia 14 marca do 25 marca 1930 r.

Piątek, dnia 14 marca o godz. 19.30: Wesele na
na G. Śląsku.

Sobota, dnia 15 marca o godz. 16.30: Stary ka-
waler;

o godz. 19.30: Sędziowie — Wiara.

Niedziela, dnia 16 marca o godz. 15.30: Sekre-
tarka Pana Prezesa;

o godz. 19.30: Zemsta Nietoperza.

Poniedziałek, dnia 17 marca o godz. 19.30: Aida.

Wtorek, dnia 18 marca o godz. 19.30: Sędzio-
wicie — Wiara.

Środa, dnia 19 marca o godz. 19.30: Wesele
na G. Śląsku.

Czwartek, dnia 20 marca o godz. 19.30: Cyga-
nerja (występ Kazimierza Czarneckiego).

Piątek, dnia 21 marca o godz. 19.30: Sędziowie
— Wiara.

Sobota, dnia 22 marca o godz. 15.30: Koncert
popularny;

o godz. 19.30: Cyganerja (występ Kazimierza
Czarneckiego).

Niedziela, dnia 23 marca o godz. 12.30: Uroczy-
sta Akademia;

o godz. 15.30: Lalka;

o godz. 19.30: Zemsta Nietoperza.

Poniedziałek, d. 24 marca o godz. 19.30: Tann-
häuser (występ K. Czarneckiego).

Wtorek, dnia 25 marca o godz. 19.30: Cygane-
rja (występ K. Czarneckiego).

Górnośl. Zakład malarski

artystyczno - dekoracyjny

„ORNAMENT”

wł. Fr. Majowski Król. Huta, Wolności 39, tel. 494

Wykon. wszelkich prac malarskich. Specj.
powłoka żelaza i oczyszczenie od rdzy.

DRUKI

wszelkiego rodzaju dla urzędów, organizacji,
towarzystw i prywatnej klienteli dostarcza

DRUKARNIA ŚLĄSKA SP. Z O. O.

Narożnik ul. Batorego 2 i ul. Kościuszki 15. Tel. 426

„TERMAK“

Towarzystwo Budowy Dróg Smołowcowych

Katowice

Damrota 10 - Telef. 1253, 3053

Termak
Testrabit
Teramuls

najbardziej ekonomiczne
nawierzchnie drogowe

Materiały do budowy dróg!

Brak wszelkiego rodzaju - Szoter
Grysik - Podkładka - Szplit - Kra-
wężniki (z granitu, porfiru, ba-
zaltu) - Żużel wielkopieczowy

Wybraniec i Ska

Katowice

ul. Damrota 10 - Tel. 1253 i 3053

Zawiera ubezpieczenia

na życie, od nieszczęśliwych wypadków, odpowiedzialności cywilno-prawnej, od ognia, gradobicia, od kradzieży z włamaniem, szyb od rozbicia oraz ubezpieczenia samochodowe.

Jest jednym z najpoważniejszych zakładów ubezpieczeń w Polsce, jest zakładem ubezpieczeń czysto-polskim, posiada poważne rezerwy w lokatach pupilarnych, 13 własnych gmachów w stolicy, w największych miastach Polski i w Gdańsku, posiada pierwszorzędne długoletnie stosunki reasekuracyjne zagraniczne, przedstawia idealne pewne gwarancje.

Najkorzystniej ze wszystkich krajowych i zagranicznych Towarzystw w Polsce zwaloryzowała „VESTA“ przedwojenne ubezpieczenia życiowe.

ODDZIAŁY:

BYDGOSZCZ, ul. Dworcowa 30 — GRUDZIĄDZ, Plac 23 Stycznia 10 — KATOWICE, 3-go Maja 36
KRAKÓW, Straszewskiego 28 — LUBLIN, Krakowskie Przedmieście 39 — LWÓW, Długosza 1
ŁÓDŹ (życie, wypadki, odpow. samoch.) Piotrkowska 81 (ogn., kradz.) ul. Piotrkowska 90 —
POZNAŃ (grad) 27 Grudnia 19 (życie wypadki, odpow. samoch.) Rzeczypospolitej 9 — (ogień,
kradzież) 27 Grudnia 19 — WARSZAWA, Nowy Świat 58 a

Reprezentacje i agencje
w wszystkich większych
miastach Polski

Poszukiwani zdolni
i rutynowani akwizytorzy
i agenci

Zbiór składek za rok 1928
przeszło zł 16.690.000
za r. 1929 około
zł 20.000.000

T-wo wzaj. Ubezpieczeń
od ognia i gradobicia
Rok założ. 1920
w Poznaniu

Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura

Spółka Akcyjna Górnico-Hutnicza - Katowice, ul. Kościuszki Nr. 30

Adres teleg.: „Laura“ — Telef. Nr. 600, 899, 2262, 2263

dostarczają:

A) z warsztatów swych w Król. Hucie:

Konstrukcje żelazne wszelkiego rodzaju, szkielety żelazne dla domów mieszkalnych — Wagony towarowe dla kolei normalnotwarowych i wąskotorowych — Cysterny kolejowe — Zwrotnice i ich części — Wieże wyciągowe — Części tłoczone i kute do wagonów, samochodów i wszelkich innych celów
Sprężyny i resory.

B) z huty Zgoda:

Kompresory — Kompletnie urządzenia chłodnicze systemu Quiri-Rau — Zbiorniki żelazne do największych wymiarów — Kotły parowe — Koła zębate stalowe lane żeliwne - frezowane do największych wymiarów — Dźwigi różnych typów — Tłoczarki korbowe i mimośrodowe - patentowane systemu Johna — Odlewy stalowe i żeliwne, surowe i odrobione — Walce drogowe motorowe, Systemu Kemna - Zgoda.

Przedstawicielstwo:

Górnośląskie Towarzystwo Przemysłowe „GETEPE“ Spółka Akcyjna
Warszawa, Sewerynow 3.

Oddział we Lwowie, Senatorska 11 a Oddział w Katowicach, Jordana 5.

Najkorzystniejsze ceny prądu

dla zakładów przemysłowych i gmin

●
Tanie tereny budowlane

●
Najdogodniejsza komunikacja.

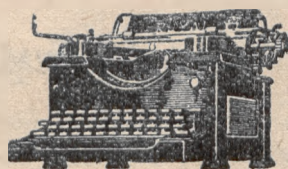

Informacji udziela:

Elektrownia Okręgowa Ligota

Spółka z ograniczoną poręką

Katowice 6

NAJBARDZIEJ UDOSKONALONA
AMERYKAŃSKA
MASZYNA DO PISANIA

ROYAL
TRADE MARK
ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC.

Przedstawicielstwo na Górny Śląsk

E. Braszczok i Ska
Katowice, Kościuszki 16 Tel. 19-49

Miejska Kasa Oszczędności w Królewskiej Hucie

ul. Moniuszki 1 (naprz. poczty). Tel. 7-57 i 7-68.

Konta: Bank Polski, Król. Huta, Bank Gosp.
Krajowego Katowice, P. K. O. 300 655.

Instytucja popularnego bezpieczeństwa.
Przyjmuje Wkłady Oszczędnościowe,
począwszy od zł. 1,— wzwyż. Wkładki
dolarowe. Dyskontuje weksle. Udziela
pożyczek. Załatwia wszelkie czynności
bankowe. Dolary i Złote przyjmuje
Miejska Kasa Oszczędności w Król. Hu-
cie i płaci 7 do 8 procent.

Granity Śląskie

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.
Katowice, ul. Marsz. Piłsudskiego 44.
Tel. 26-55. — Adr. telegr.: Lapidia.

dostarcza z własnego składu i na zamówienie:

Materiały granitowe brukarskie:

kostkę drobną i dużą wszystkich klas, brukowiec dziki oraz krawężniki proste i łukowe wszelkich wymiarów i profilów o różnej obróbce, a także grysik i tłuczeń.

Materiały granitowe budowlane:

plyty, stopnie, filary, cokoły, okładziny, pomniki, słupki graniczne, kamienie niwelacyjne i triangulacyjne, bloki i bryły do robót podziemnych, nadziemnych itp. — surowe, młotkowane szlifowane lub polerowane — o żądanych kształtach i wymiarach.

Materiały wszelkiego rodzaju z innych gatunków kamienia:

jako to: bazaltu, djabazu, dolomitu, piaskowca, porfiru, szarogłazu, wapienia itd.
Tłuczeń z wszelkiego rodzaju kamienia do budowy dróg bitych oraz żwirów (grysik) do dróg asfaltowych. Wapno palone. Szlaka wysokopieczowa.

— Fachowe i solidne wykonanie zleceń. —

Wykonujemy dla gmin i miast

Rzeźnie

Urządzenia do wywozu śmieci

Kosze uliczne

na papier i odpadki

według najnowszych patentowanych systemów.

Stephan, Frölich & Klüpfel

Sp. Akc.

Piotrowice, G. Śl.

Telefon 24-66.

Bernard Kiszka

Biurowo techniczne

KRÓL. HUTA, ul. św. Jacka 14. Tel. Nr. 1565.

Przedsiębiorstwo dla wykonywania urządzeń zdrowotno-technicznych. — Centralne ogrzewania. — Urządzenia kąpielowe wodociągów i kanalizacji. — Wszelkie urządzenia techniczno-zdrowotne. — Konto bankowe: Bank Ludowy, oddział Królewska Huta.

Katowicki Oddział Tow. Wzaj. Ubezpieczeń

„SNOP“
w Warszawie

przyjmuje do ubezpieczenia od ognia budowle i ruchomości miejskie, wiejskie i przemysłowe. Również ze względu na nadchodzący sezon ubezpieczeń ziemiopłodów od gradobicia, przyjmuje się już obecnie zgłoszenia. Wszelkich informacji tak ustnych, jak i pisemnych udziela niezwłocznie

Biuro Towarzystwa „Snop“

Katowice, ul. Sokolska 9. Tel. 21-76

Poszukuje się zdolnych agentów.

E. Heiber, Wielkie Hajduki G. Śl.

Zakłady Zdrowotno-Techniczne.

Projektowanie i wykonywanie wszelkich przedsiębiorstw wodnych, kanalizacyjnych i rurociągowych. — Instalacje gazowe, wodne i kąpielowe. — Ogrzewania parowe i ciepłowodne, oraz ciśnienia parowe.

Adres Telegr.: E. Heiber, Wielkie Hajduki. Telefon Nr. 1120. Konto Bankowe: Niemiecki Bank Ludowy, Wielkie Hajduki.

M E B L E

we wszystkich rodzajach kupicie najtaniej u

Antoniego Chruszcza

Dom i fabryka własna

Dąb, ul. Dębowa 2-25 - Telefon 1372

H. Hajek, Zakład instalacyjny

KRÓL. HUTA, ul. Szopena 14. Telefon 443.

Projektowanie i wykonanie urządzeń, centralnych ogrzewań kąpielowych, nawodniających, kanalizacyjnych klozetowych i techniczno-sanitarnych. — Instalacja sieci przewodów dla pary wysokiego i niskiego ciśnienia i do wszelkich innych celów przemysłowych. — Budowa aparatów.

A. Stiebing, Biuro techniczne

KATOWICE, ul. Stalmachia 18. — Tel. 19-18.

Projektowanie i wykonywanie ogrzewań centralnych. — Nawadniania i odwadniania. — Specjalność: kompletne urządzenia dla lecznic, zakład, kąpielowych i domów handlowo-biurowych.

E. Lamla / Katowice

Telefon 1433

Sobieskiego 13

Fabryka Zdrowotno-techn. urządz. i aparatów

ODDZIAŁ I.

Centralne ogrzewania — Instalacje na- i odwadniające
Urządzenia sanitarne desinfekcyjne

ODDZIAŁ II.

Filtry zapobiegające tworzeniu się kamienia kotłowego
„Nygramit“.

Walec drogowy

dobrze utrzymany do obciążenia wodą, około
50 m. b. **toru kolejki** oraz **3 koleby**
wywrotowe kupi firma

„Smolodróg“

Towarzystwo Budowy Dróg Smołowanych Sp. z o.o.
Katowice 4, ul. Narutowicza 22.

Juljusz Dollmann

Katowice-Zalęże, ulica Marcina nr. 8. Składnica: Katowice,
Tel. nr. 160 i 52 — Wojewódzka 43. Tel. nr. 160 i 52.

Papy dachowe. — Lepniki. — Smole węglowo-kamienna.
Gudron. — Karbolineum. — Cement. — Gips. — Włókno
druciane. — Ruberoid. — Roboty asfaltowe.

JAN BADURA

Właściciel Cegielni

Katowice i Brzezinka

Telefon Katowice 1745

poleca

Cegłę

w każdej ilości najlepszego gatunku po cenach konkurencyjnych z dostawą na budowę własnymi furmankami i samochodami.

Albert Herrmann

Fabryka Karoserii i Powozów

Rok założenia 1896. Katowice II, ul. Mikoł. Reja 3 b. Tel. 14-44.
Karoserie dla wozów osobowych i towarowych wszelkich systemów. — Warsztat reparacyjny. — Własna lakiernia. Wyścielanie samochodów. — Warsztat kołodziejski i kowalski.